

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Гуманітарно-педагогічний факультет

Кафедра журналістики та мовної комунікації

**Збірник матеріалів
Міжнародної
науково-практичної конференції**

**«СУЧАСНІ СОЦІОКУЛЬТУРНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ:
МЕДІА, МОВА, КОМУНІКАЦІЇ»**

15 лютого 2024 року

Київ – 2024

Сучасні соціокультурні трансформації: медіа, мова, комунікації: зб. матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 15 лютого 2024 р.). Київ, 2024. 128 с.

Збірник тез охоплює широке коло питань з наукових досліджень та професійного зростання у лінгвістичних, медійних, комунікаційних студіях та подальшого їх використання в сучасних дискурсах, наукових і дидактичних дослідженнях, гуманітаристиці загалом. Перша частина збірника – дослідження науково-педагогічних працівників, друга – молодих науковців-здобувачів.

Для фахівців у галузі журналістики, молодих науковців, студентів, а також усіх, хто цікавиться інноваційними процесами, що відбуваються в медіагалузі, мові та комунікації в складних умовах безпекових загроз та боротьби на інформаційному фронті.

Редакційна колегія:

Савицька І.М., канд. філос. наук, доц. (голова);

Навальна М. І., д-р філол. наук, проф.;

Семашко Т. Ф., д-р філол. наук, проф.;

Степаненко М.І., д-р філол. наук, проф.;

Харченко С. В., д-р філол. наук, проф.

Відповідальна за випуск – Левченко Т.М., д-р філол. наук, проф.

Схвалено до друку на засіданні вченої ради

гуманітарно-педагогічного факультету (протокол № 11 від 21 квітня 2024 року)

Тези подано в авторській редакції

Автори тез відповідають за достовірність викладеного матеріалу, з а правильне цитування джерел, покликання на них та інші відомості

Передруковувати опубліковані в збірнику матеріали дозволяється тільки за згодою авторів

© НУБіП України, 2024

© Автори, 2024

ЗМІСТ

ЧАСТИНА I

АДАМЧУК Наталія ЛІНГВОКОМУНІКАТИВНІ МАРКЕРИ ХУДОЖНЬОЇ РЕПОРТАЖИСТИКИ У ФОКУСІ ВІЙНИ.....	8
БАЛАЛАЄВА Олена ТЕМА «ДОВКІЛЛЯ» В ТАКСОНОМІЇ МЕДІАТЕМ.....	9
БУГАЙОВА Оксана, БУГАЙОВ Микола ЛІНГВІСТИЧНІ АСПЕКТИ ПЕРСУАЗИВНОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ РЕКЛАМИ.....	11
ВАКУЛИК Ірина ЧИ ПЕРСПЕКТИВНА ТРЕВЕЛ-ЖУРНАЛІСТИКА?.....	13
ГОЛЬЦОВ Андрій ПРОБЛЕМИ МІЖКУЛЬТУРНИХ КОМУНІКАЦІЙ НА ПОСТРАДЯНСЬКОМУ ПРОСТОРІ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	14
ДОВБНЯ Людмила, ТОВКАЙЛО Тамара СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НЕОЛЕКСЕМ.....	15
ЖУГАЙ Віталій ПРАКТИКА СТВОРЕННЯ «ІНФОРМАЦІЙНОГО АЛІБІ» ВІЙСЬКОВИМ ЗЛОЧИНЦЯМ РОСІЙСЬКИМИ ПРОПАГАНДИСТАМИ.....	19
КАВУН Віктор ПОДОЛАННЯ ВИКЛИКІВ ВІЙНИ В УКРАЇНІ ЧЕРЕЗ МИСТЕЦТВО.....	20
КАЛУГА Володимир СЛОВО ТА НАМІР: ВІД ТВОРЕННЯ ДО НИЩЕННЯ.....	22
КЛЕПКО Інна THE EDUCATIONAL CONTEXT OF SOCIOCULTURAL TRANSFORMATIONS IN UKRAINE AND THE WORLD.....	24
КОЛОДІНА Лариса WPŁYW INTERNETU NA WSPÓŁCZESNĄ POLSZCZYZNĘ.....	25
КРАВЧЕНКО Наталія СОЦІОКУЛЬТУРНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В СУЧАСНОМУ ВИМІРІ.....	26
КРАВЧЕНКО Наталія, ЮДЕНКО Олександр МУЛЬТИМОДАЛЬНИЙ НАРАТИВ: ПРОБЛЕМАТИКА ДОСЛІДЖЕННЯ.....	28
КУЛЬТЕНКО Валентина ІДЕЇ ТА СМИСЛИ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ.....	30

ЛЕВЧЕНКО Тетяна ФАМІЛЬЯРНА ЛЕКСИКА ЯК ФЕНОМЕН МОВИ УКРАЇНСЬКИХ МАСМЕДІА.....	32
ЛИТВИНЕНКО Ірина МОВА МУЗИКИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗМІЦНЕННЯ МІЖКУЛЬТУРНИХ ЗВ'ЯЗКІВ.....	34
ЛИТВИНСЬКА Світлана, СІБРУК Анастасія ІЗ ТАЄМНИЦЬ УКРАЇНСЬКОЇ АБЕТКИ: ЛІТЕРА «И» В УКРАЇНСЬКОМОВНІЙ ТРАДИЦІЇ.....	35
МАКОДА Світлана БАЛЬНИЙ ТАНЕЦЬ : НОВІТНІ РЕФЛЕКСІЇ УКРАЇНСЬКИХ ДОСЛІДНИКІВ.....	37
МАТВІЄНКО Ірина ДО ПИТАННЯ ПРО СУЧАСНУ КОМУНІКАЦІЮ: МОВНИЙ ТА КУЛЬТУРНИЙ БАР'ЄРИ.....	38
MENSHIKOV Vladimir, DANILEVIČA ALĪNA MEDIA IN THE CONTEXT OF EXPANDING ARTIFICIAL SOCIALITY.....	39
НАВАЛЬНА Марина ДІЄВІСТЬ АНТИФЕЙКОВИХ РЕСУРСІВ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	41
ОМЕЛЬЧЕНКО Людмила НАРАТИВНИЙ ПІДХІД В КОНТЕКСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ.....	44
ПОЛТОРАКОВ Олексій, РАХІМОВ Володимир, НІКОЛАЙЧУК Дмитро ЩОДО РОЛІ ТА МІСЦЯ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЇ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО- УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	46
САЛАМІН Надія СУЧАСНА АНГЛОМОВНА КОМУНІКАТИВНА КУЛЬТУРА: ОСОБЛИВОСТІ, ІННОВАЦІЇ, ВЗАЄМОДІЯ, ВПЛИВ, СПРИЙНЯТТЯ ТА РОЗУМІННЯ.....	48
СЕМАШКО Тетяна РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ СТЕРЕОТИПІВ У НОМІНАТИВНОМУ КОМПОНЕНТІ МОВИ.....	50
СЄКУНОВА Юлія МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА НІМЕЧЧИНОЮ В КОНТЕКСТІ ПОЛІТИЧНИХ ТА СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ.....	51
СИДОРЕНКО Ірина ЕМОЦІЙНІСТЬ МОВИ КУЛЬТУРИ ПІД ЧАС ВІЙНИ.....	54

ТЕПЛА Оксана КОНЦЕПТ «ВІЙНА» В ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНОМУ ВИМІРІ.....	55
ТЕСЛЮК Валентина, ПАНЧУК Павло ОСОБЛИВОСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ «Я-ОБРАЗУ» ОСОБИСТОСТІ В СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ СИТУАЦІЯХ.....	57
ТІТЕНКО Наталія ТЕАТР ЯК МОВА КОМУНІКАЦІЇ.....	58
ТУРІЦИНА Олена ВАЖЛИВІСТЬ ПОЛІКУЛЬТУРНОГО ПІДХОДУ В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ.....	60
ХАРЧЕНКО Лариса, ТКАЧЕНКО Дмитро СОЦІОКУЛЬТУРНІ КОМУНІКАЦІЇ І ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНИХ УСТАНОВОК ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНОМУ ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....	62
ХВІСТ Вікторія, ЛАНОВІЮК Людмила ФЕНОМЕН ПОЛІТИКИ ПАМ'ЯТІ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ.....	64
ХОМЕНКО Світлана, ЖУР Валентина РІДНА МОВА ЯК МОВА-ПОСЕРЕДНИК У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНІЙ МОВИ.....	65
ХОМЕНКО Світлана, ФУДОРУК Олександра ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ЛІНГВІСТИЦІ.....	69
ЧУМАК Тетяна СОЦІОКУЛЬТУРНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ МЕДІЙНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	73
ШАНАЄВА-ЦИМБАЛ Людмила MEDIA LINGUISTICS AND ITS BASIC CATEGORIES.....	75
ШИНКАРУК Василь, ШИНКАРУК Олександра ДОБРОЧЕСНІСТЬ І ПРАВДА – ОСНОВНА ЗБРОЯ МАСМЕДІА В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	76
ШИШКОВА Лілія ЛЕКСИЧНІ АНОРМАТИВИ В ТЕКСТАХ ІНТЕРНЕТ-ВИДАННЯ "УКРАЇНСЬКА ПРАВДА".....	78
ЯКУБЕНКО Ярослав БІБЛІОТЕКА В ПРОЦЕСІ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ. ДО ПОСТАНОВКИ ПИТАННЯ.....	79
ЯКУШКО Катерина ПРАГМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗРАЗКУ АНГЛОМОВНОГО ІНТЕРВ'Ю	

3 ПРОБЛЕМ ПРОМИСЛОВОСТІ ТА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА.....	81
WOJAN Katarzyna DYNAMICZNA ROLA I WIELOŚĆ FUNKCJI MEDIÓW NIEZALEŻNYCH W POLSCE – STREFA WOLNEGO SŁOWA	82
ЧАСТИНА II	
ВАН Цян, ВАСЮК Оксана РЕФОРМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ В КИТАЙСЬКІЙ НАРОДНІЙ РЕСПУБЛІЦІ ХХІ СТ.....	84
ВИДИБОРЕЦЬ Олександр ДО ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УПРАВЛІНСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ.....	86
ВЯЛКОВ Ілля МОВА ДИПЛОМАТІЇ ЯК ПОТУЖНИЙ ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ УКРАЇНИ У СВІТІ.....	88
ГНАТЮК І. ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ РОДИННОЇ ДЕТЕРМІНАЦІЇ ОСОБИСТІСНИХ КРИЗ.....	90
ГОНЧАР Сергій ДО ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ МОБІЛЬНОГО ЗАСТОСУНКУ <i>METRONOME BEATS</i> ПІД ЧАС ТРЕНУВАННЯ РИТМУ ТА ФІЗИЧНОЇ ВИТРИВАЛОСТІ У СПОРТСМЕНІВ ЄДИНОБОРЦІВ.....	92
ЗАЛОЗЕЦЬКА С. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ У МАЙБУТНІХ ПРАКТИЧНИХ ПСИХОЛОГІВ.....	93
ЗЕМЛЯНОЙ Дмитро ЧИ ДІЮТЬ САНКЦІЇ ПРОТИ РОСІЇ? : МЕДІЙНА ВЕРСІЯ.....	96
КОВЕРНИК М. ВИГОРАННЯ ВОЛОНТЕРІВ У ПЕРІОД ВІЙНИ.....	98
КОСТИНЮК Василь РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	100
КОСЯНЧУК Ангеліна ЯК РОЗПІЗНАТИ РОСІЙСЬКУ ПРОПАГАНДУ ТА ПРОТИДІЯТИ ЇЙ.....	102
КРИШТОПОВА Ольга НАУКОВА КОМУНІКАЦІЯ Й ЕФЕКТИВНІСТЬ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА.....	103
КУЛЕБЯКІН Георгій МАЙБУТНЄ ФІЛОСОФІЇ ТА ЇЇ РОЛЬ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....	105

ЛЮ Цін, ВАСЮК Оксана СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ЕСТЕТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ».....	107
МОРОЗ О. КОМУНІКАТИВНІ ЯКОСТІ ВИСОКОСТАТУСНОГО ІНДИВІДА ГРУПИ У ПАРАДИГМІ ЛІДЕРСТВА СЛУЖІННЯ: ПЕДАГОГІЧНИЙ КОНТЕКСТ.....	108
НАГОРНА Катерина НАВЧАННЯ ПРОЄКТНИЙ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦІВ СОЦІОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ВИЩІЙ ОСВІТІ УКРАЇНИ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	110
НАГОРНЯК Анастасія, ВАСЮК Оксана СУТНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В АСПЕКТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	112
ПРИТИКА Оксана СОЦІОКУЛЬТУРНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В СИСТЕМІ ОСВІТИ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО- УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	114
РАДІОНОВА Марія УКРАЇНСЬКА МОДЕЛЬ БЛОГЕРСТВА.....	116
РЕНЬ ГОСІ ОКРЕМІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ ПРОФЕСІЙНИХ КОЛЕДЖІВ КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ	117
РЕНЬ ГОЮАНЬ СОЦІАЛЬНІ АКЦЕНТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВИЩИХ ПРОФЕСІЙНИХ КОЛЕДЖІВ КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ	119
СОРОКІН Андрій ОБГОВОРЕННЯ ПРОЄКТУ ЗАКОНУ «ПРО МОВИ В УКРАЇНСЬКІЙ РСР» НА ШПАЛЬТАХ ГАЗЕТИ УСГА «ЗА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ КАДРИ» (ВЕРЕСЕНЬ–ЖОВТЕНЬ 1989 Р.).....	121
ТРАВІНСЬКА Катерина НІМЕЧЧИНА-УКРАЇНА: БЕЗПЕКОВИЙ ВИМІР, ПЕРЕШКОДИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	124
У СЯОСЯ ЩОДО ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ НАУКИ В СИСТЕМІ ОСВІТИ КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ.....	125

ключовим елементом успіху у протистоянні російській агресії та реалізації стратегічних цілей України на інтеграцію в НАТО та ЄС.

САЛАМІН Надія Андріївна,
*викладач кафедри українознавства та
міжкультурної комунікації,
Львівський державний університет
безпеки життєдіяльності
(м. Львів, Україна)*

СУЧАСНА АНГЛОМОВНА КОМУНІКАТИВНА КУЛЬТУРА: ОСОБЛИВОСТІ, ІННОВАЦІЇ, ВЗАЄМОДІЯ, ВПЛИВ, СПРИЙНЯТТЯ ТА РОЗУМІННЯ

Комунікація є невід'ємним компонентом прогресу, найважливішою цінністю, засобом людської взаємодії, обміну та передачі інформації, одним із видів інтеграції, яка є складним і динамічним явищем, та визначається багатьма факторами, такими як: технологічний прогрес, глобалізація та зміни у соціокультурному середовищі.

Під впливом технологічних, соціокультурних та економічних чинників, які динамічно розвиваються та удосконалюються, найбільш поширеною та широко вживаною є англійська мова, яка набула статусу найпрогресивнішої мови міжнародної комунікації, та використовується у найрізноманітніших сферах життя.

Ефективне спілкування, а саме англійською мовою, передбачає знання комунікативних особливостей та інновацій, що дозволяють використовувати різні мовні засоби та прийоми задля досягнення поставленої мети спілкування.

Перш ніж аналізувати інноваційні технології у формуванні міжкультурної комунікативної компетентності, необхідно визначити її значення. Згідно з сучасними науковими дослідженнями компетентність розглядається як самостійна реалізована здатність, що ґрунтується на набутих знаннях, інтелектуальному та життєвому досвіді, цінностях, які сформувала особистість у результаті пізнавальної діяльності та навчальної практики.

Формування комунікативної компетенції передбачає оволодіння іншомовним спілкуванням у єдності його функцій: інформативної, регулятивної, емоційно-оцінної та етичної. Щодо структури комунікативної компетенції, то вона має такі компоненти: лінгвістичний (лексика, граматики, фонетика, орфографія); дискурс (утворення усного та письмового текстів); прагматичний (успішне досягнення комунікативної мети); стратегічний (подолання комунікаційних труднощів); соціокультурний (відповідність соціокультурним нормам).

Отже, англомова комунікативна культура визначається рядом характерних особливостей, що відображаються у мовленні, міжособистісних відносинах та використанні мови в різних сферах життя. Таким чином, різноманіття мовленнєвих практик, які виходять за межі самої мови та враховують різноманітні інновації для того аби сформувати англомовну комунікативну культуру, роблячи її унікальною та динамічною.

Слід зазначити, що міжкультурна комунікативна компетентність створює основу для професійної мобільності, готує до швидко мінливих умов життя, стандартів світових досягнень, збільшує можливості професійної самореалізації на засадах спілкування та толерантності.

Отже, розглянемо сутність понять «інновація» та «інноваційна технологія» у зв'язку з доцільністю використання та ефективністю у викладанні англійської мови. Національна доктрина розвитку освіти зазначає, що в Україні має бути стрімкий і випереджаючий розвиток інноваційної освіти шляхом оновлення змісту освіти та організації освітнього процесу відповідно до демократичних цінностей, принципів ринкової економіки та сучасної науки і техніки [1]. Оскільки Г. Сиротенко характеризує «інновацію», як новий навчальний продукт – результат

процесу створення нове, що оновлює педагогічну теорію і практику, оптимізуючи досягнення суспільно-виховних цілей [3].

Тож, проаналізувавши тлумачення цього поняття, можна вважати, що інновація може означати як результат, так і процес. Якщо розглядати інновацію як процес, то це означає часткові або масштабні зміни системи та відповідної людської діяльності та інновацій, і в результаті – це щось нове, нещодавно створене [3, 15]. Отже, інноваційні освітні процеси виникають через необхідність суспільних змін освітнього середовища, основою та змістом яких є інноваційна діяльність педагога. А інноваційне навчання розглядається, як процес осмислення практичного досвіду викладання англійської мови, аналізу передового досвіду вчителів англійської мови, впровадження інноваційної моделі в практику занять, орієнтованих на формування якісно нової навчальної діяльності та на розвиток міжкультурної комунікативної компетенції. Тому, вивчення найкращого освітнього досвіду, особливо інноваційного, стає вочевидь корисним для тих, хто готує майбутніх учителів англійської мови. Мета їхнього інноваційного викладання полягає у створенні власного найкращого навчального досвіду, який полягає в поясненні його актуальності, визначенні об'єкта та провідної ідеї, узагальненні теоретичних основ, опрацюванні технології розвитку досвіду та демонстрації результати. Такі сучасні методи навчання, як навчання у співпраці, проектні методи, використання нових інформаційних технологій, Інтернет-ресурсів сприяють реалізації студентоцентричного підходу в навчанні, забезпечують індивідуалізацію та диференціацію навчання з урахуванням здібностей студентів, їх рівня знань та навчання. Тому, комунікативний підхід, збагачений технологіями співпраці та взаємодії, стає ефективною стратегією, яка моделює комунікацію, спрямовану на формування психологічної та лінгвістичної готовності до мовлення іншою мовою, свідоме розуміння матеріалу.

У результаті, враховуючи що один мільярд населення Землі активно спілкується англійською мовою та 90% інформації на веб-сайтах поширюється англійською мовою, що відповідає 20% населення світу. Можна зазначити, що англійській мові приділяється значна увага. А володіння англійською мовою освіченої особи визначається її здатністю ефективно спілкуватися, попри культурні бар'єри.

Отже, комунікація між індивідами в суспільстві передбачає не лише обмін інформацією, але й міжособистісне спілкування, на яке впливають соціально-психологічні та культурні особливості залучених суспільств. Та ефективна соціокультурна комунікація передбачає адекватне розуміння ситуації та відповідний стиль спілкування, що є її визначенням.

Література

1. Національна доктрина розвитку освіти. Сертифікований за указом Президента України в 2002 році [Е-ресурс] // – Режим доступу до ресурсу: <http://www.president.gov.ua/documents/151.html>.
2. Ребрій О. В., Сиса Я. С. Національні стереотипи як проблема перекладу. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. 2022. № 95. С. 44–51. URL: <https://periodicals.karazin.ua/foreignphilology/article/view/20810/19557>
3. Сиротенко Г. О. Інноваційний розвиток освіти: проблеми переходу від практики до теорії. *Управління школами*, 2005. С. 15-18.
4. Cross-Cultural Communication: A Visual Approach - Cross Culture. Cross Culture - Know culture for better business. URL: <https://www.crossculture.com/product/cross-cultural-communication-a-visual-approach/#:~:text=This%20book%20provides%20the%20reader>
5. Gurova T., Gurov S., Moskaliyova L. Innovative technologies in the formation of future english teachers' intercultural communicative competence. *Науково-практичний журнал південно*

Українського національного національного університету імені К.Д Ушинського. 2017. Р. 46–47.

URL.: https://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/doc/2017/6_2017/7.pdf

СЕМАШКО Тетяна Федорівна
доктор філологічних наук, професор,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
(м. Київ, Україна)

РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ СТЕРЕОТИПІВ У НОМІНАТИВНОМУ КОМПОНЕНТІ МОВИ

У пропонованій розвідці робиться спроба розглянути моделі репрезентації стереотипів. Під останніми розуміємо «суб'єктивно детерміноване уявлення про предмет чи ситуацію, що охоплює як описові, так і оцінні ознаки» [1, с. 268].

Стереотипи можуть отримувати як невербальне (карикатури, пародії, пантоміми тощо) так і вербальне вираження. Уявлення про дійсність (істинні чи хибні) отримують вияв засобами різних компонентів мови: фонологічного, морфологічного, номінативного, синтаксичного тощо. Ми розглянемо деякі моделі репрезентації стереотипів (далі – МРС), а саме: способи номінації об'єктів або ситуацій і метафоричне вживання мовних виразів, мотивованих певними стереотипами – засобами номінативного компонента мови.

Аналіз способів номінації об'єктів і ситуацій дозволив виділити стилістично нейтральні та стилістично марковані мовні одиниці. У першому випадку можна говорити про МРС, коли в основу номінації покладені описові ознаки денотату: порівн. *підвіконня* – ‘знаходиться під вікном’. Внутрішня форма слова відображає стереотип, що існував у певному часовому зрізі. Але це не означає, що він обов'язково продовжує існувати сьогодні. Зауважимо, що інформативна не лише первинна мотивація етноніма (або будь-якої іншої мовної одиниці), а й вторинна мотивація, що виникає під впливом народної етимології. До прикладу, спотворення форми слова у безграмотній чи дитячій

мові під впливом «народної етимології», коли споконвічна мотивація слова втрачена: *спінжак* (замість *піджак*) – демонструє уявлення, що цей одяг носять на спині; *гульвар* (замість *бульвар*) – уявлення, що це місце для прогулянок тощо.

У стилістично маркованих способах номінації до уявлень про описові ознаки денотату додається його оцінка. До таких відносимо евфемізми або перифрастичні звороти, які з'являються, насамперед, у сфері офіційної комунікації, з метою приховати негативне ставлення. Евфемізми є МРС етнічних, професійних, соціальних, гендерних, вікових та багатьох інших груп, напр.: *менеджер торгового залу* (продавець), *менеджер з клінінгу* (прибиральниця); *афроамериканець* (негр); *обличчя кавказької національності* (жителі Кавказу – грузини, вірмени та ін.); *людина з особливими потребами* (сліпий, кульгавий, інвалід) тощо. Зачасто, евфемізми є джерелом жартів і гумористичних виразів, як от: *оператор з бикокерування* (ковбой); *геокорекція* (землетрус), *суб'єкт гнучкого розселення* (бродяга), *собака дворянської породи* (дворняжка) та ін.

Зауважимо, що оцінні та описові ознаки виражаються через прізвиська, засновані на уявленнях про зовнішні та внутрішні якості об'єкта, типових атрибутах, середовища проживання тощо (фріц ‘німець’; білі комірці ‘люди розумової праці’; білі халати ‘лікарі’, швабра ‘прибиральниця’ та ін.). Найчастіше різні способи номінації відсилають до стереотипу-образу, уявленню про типовий денотат, а стереотипні ознаки, при тому, виражені експліцитно.

З огляду на іншу модель репрезентації стереотипів – метафоричне вживання мовного знака, варто говорити про стилістично нейтральний мовний вислів, який має пряме значення,

Наукове видання

**СУЧАСНІ СОЦІОКУЛЬТУРНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ:
МЕДІА, МОВА, КОМУНІКАЦІЇ**

Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції
(м. Київ, 15 лютого 2024 року)

Упорядкування – Левченко Т.М.

Адреса оргкомітету конференції:
Кафедра журналістики та мовної комунікації,
гуманітарно педагогічний факультет Національного університету біоресурсів
і природокористування України,
вул. Горіхуватський шлях, 19, навчальний корпус №1, кім. 11
Київ, 03041
E-mail: zhur_kaf@ukr.net